

YUXARI KURS TƏLƏBƏLƏRİNİN BƏDƏN TƏRBIYƏSİ VƏ İDMAN SAHƏSİNDƏ OLAN PEŞƏ İXTİSASLARINA MÜNASİBƏTİN TƏHLİLİ

G.İ. Qurbanov^{1a}, R.N. Məcidov^{1b}, C.M. Allahverdiyev^{1c}

¹ Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası

^a gulagha.gurbanov2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-5889-8680

^b rovshan.macidov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-2529-7272

^c ceyhun.allahverdiyev2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0001-5907-2867

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 17 aprel 2023

Dərc olunub: 23 iyun 2023

© 2021 ADBTİA Bütün hüquqlar qorunur

Annotasiya. Tədqiqat nəticəsində tələbələrə təhsil və seçdikləri peşəyə münasibətini öyrənmək və əldə olunan nəticələrdən təhsilin təkmilləşməsində bir vasitə kimi istifadə etmək olar. Hazırda bədən tərbiyəsi və idman sahəsində müasir tələblərə cavab verən təhsil sisteminin formalaşdırılması aktual məsələlərdən biridir.

Açar sözlər: *tələbə, müəllim, məşqçi, peşə, tədqiqat, hazırlıq, təhlil, idman, fiziki tərbiyə, məşq.*

İnsan bilik səviyyəsini artırmaq, dünya görüşünü inkişaf etdirmək, mənəvi dünyasını zənginləşdirmək üçün ardı - arası kəsilməyən axtarışlar aparır. Təhsil onun davamlı araşdırmalarının nəticəsi kimi meydana çıxır, özünün zəruri və əhəmiyyətli cəhətləri ilə əsl mənada insanlığın atributuna çevrilir. Məhz bu gün daha çox cəmiyyətin formalaşmasında qabaqlayıcı funksiya daşıyan təhsil mahiyyəti və məzmununa görə dünyanın hər yerində cəmiyyətin mühüm inkişaf parametri kimi qiymətləndirilir. Bütövlükdə cəmiyyətin formalaşmasında onun hələdici rolu artır və təhsilsiz cəmiyyətin inkişafının qeyri-mümkünlüyü aksiom kimi aydın dərk edilir [1,2, 5].

Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev deyir: «Biz maddi dəyərlərimizi, iqtisadi potensialımızı insan kapitalına çevirməliyik. Çünki insanın savadı, biliyi onun gələcək həyatını müəyyən edir və beləliklə, ölkənin intellektual potensialı da möhkəmlənir».

Tədqiqat nəticəsində tələbələrə təhsil və seçdikləri peşəyə münasibətini öyrənmək və əldə olunan nəticələrdən təhsilin təkmilləşməsində bir vasitə kimi istifadə etmək olar. Hazırda bədən tərbiyəsi və idman sahəsində müasir tələblərə cavab verən təhsil sisteminin formalaşdırılması aktual məsələlərdən biridir.

Tədqiqat zamanı məlum olmuşdur ki, tələbələrə bir hissəsinin təhsil aldığı müddətdə seçdikləri peşəyə münasibətləri dəyişir. Bir çoxları ali məktəbi bitirdikdən sonra, tamamilə başqa bir peşəyə yiyələnmək problemi qarşısında dururlar. Məzun əgər aldığı peşə üzrə işləmirsə onda dövlət və ya ailə büdcəsindən təhsilə sərf olunan maliyyə vəsaiti itmiş hesab olunur. Bu bir problem xarakter daşıyır və araşdırılmasına ehtiyac var [3, 6].

Belə bir fərziyə irəli sürmək olar ki, tələbələrə fiziki tərbiyə müəllimi və məşqçi peşəsinə münasibətinin təhlilində alınan nəticələr tədris prosesində müvafiq müsbət dəyişikliklər aparmaq bədən tərbiyəsi və idman sahəsində kadr hazırlığının təkmilləşməsinə yollarından birinə səbəb ola bilər.

Tədqiqatın məqsədi – tələbələrə seçdikləri peşəyə münasibətini öyrənmək və əldə olunan nəticələrdən təhsilin təkmilləşməsində bir vasitə kimi istifadə etməkdən ibarətdir.

Tədqiqatın vəzifələri:

1. Müəllim və məşqçi ixtisasına olan tələbələrə müəyyən edilməsi;
2. Tələbələrə peşəyə münasibətin müəyyən edilməsi;
3. Fiziki tərbiyə müəllimi və məşqçilərin peşəyə münasibətinin təyin edilməsi;

4. Tələbələrin, fiziki tərbiyə müəllimlərinin və məşqçilərin peşəyə münasibətlərinin qarşılıqlı təhlili.

Tədqiqatın vəzifələri ümumi qəbul edilmiş metodlar vasitəsilə həll edilib. Tədqiqat zamanı aşağıdakı metodlardan istifadə edilib: ədəbiyyatların təhlili, pedaqoji müşahidə, sorğu, anketləşdirmə, riyazi hesablama metodu.

Tədqiqatın obyektı - ADBTİA-nın tələbələri, ümumtəhsil orta məktəbin fiziki tərbiyə müəllimləri və müxtəlif idman növləri üzrə məşqçilər.

Tədqiqatın predmeti - tələbələrin seçdikləri peşəyə münasibəti.

Tədqiqatın elmi yeniliyi – ilk dəfə olaraq bədən tərbiyəsi və idman sahəsində tələbələrin peşəyə münasibəti tədqiq edilib və alınan elmi nəticələr təhsil prosesinin təkmilləşməsi üçün təkliflər verilib.

Tədqiqatın nəzəri mahiyyəti - tələbələrin təhsilə və seçdikləri peşəyə münasibətini öyrənmək, səbəbləri müəyyən etmək və onlardan bir vasitə kimi istifadə etməklə bədən tərbiyəsi və idman sahəsində təhsilin təkmilləşməsinə müəyyən qədər nail olmaq olar.

Tədqiqatın təcrübi əhəmiyyəti - ideal peşə haqqında tələbələrin fikirlərini nəzərdən keçirmək, onlarda bu peşəyə fərdi təfəkkürlərini həkk etdirmək və yenidən canlandırmaq

peşəyə olan münasibətdə kömək etmiş olur [4, 6].

Bu tədqiqat işinin xarakterindən asılı olaraq, əsasən anketləşdirmə metodundan istifadə olunub. Anketləşdirmə ADBTİA-nın tələbələri, ümumtəhsil orta məktəblərinin fiziki tərbiyə müəllimləri və müxtəlif idman növləri üzrə məşqçilərlə keçirilmişdi. Anketləşdirmənin əsas məqsədi tələbələrin fiziki tərbiyə müəllimi və məşqçi peşəsinə olan münasibəti müəyyən etməkdən ibarət olmuşdur.

Anketin cavabları daha obyektiv olması üçün biz ananım anketləşdirməyə üstünlük verdik. Tədqiqat ADBTİA-nın tədris dərslərində və Bakı şəhərində ümumtəhsil orta məktəblərində və idman məktəblərində keçirilən pedaqoji və məşqçilik təcrübələrində keçirilib.

Anketləşdirmənin təhlili zamanı müəyyən olunub ki, tədqiqatda 321 adam iştirak edib. Bunlardan 254 nəfəri tələbə, 43 nəfəri fiziki tərbiyə müəllimi və 24 nəfəri isə məşqçi idi. Anketləşdirmədə iştirak edən – 254 tələbədən 161 əyani şöbənin və 93 nəfəri isə qiyabi şöbənin tələbələri idi. Bu 63,3% əyani və 36,7% qiyabi şöbənin tələblərini təşkil edib.

Tədqiqatla əlaqədar rəyi bildiren 4 qrup yaranıb. Bunlar əyani şöbənin tələbələri IV kurs, qiyabi şöbənin tələbələri V kurs, fiziki tərbiyə müəllimləri və məşqçilər idi. Bu qrupların bir-birlərinə olan sayları və faiz nisbəti aşağıdakı kimidir (cədvəl 1.).

Cədvəl 1.

Tədqiqatın obyektı

	Əyani şöbə tələbələri	Qiyabi şöbə tələbələri	F/T müəllimləri	Məşqçilər	Cəmi
	IV kurs	V kurs			
Cəmi	161	93	43	24	321
%	50.2	28.9	13.4	7.5	99.9%

Tədqiqatın gedişi zamanı tələbələrə, müəllimlərə və məşqçilərə verilən anket suallarından əsas dördü maraqlı idi. Bunlar:

1. Nə səbəbdən ADBTİA-da təhsil almağı seçmişiniz?
2. Seçdiyiniz peşə necə olmalıdır?

3. Ümumtəhsil orta məktəblərin «Fiziki tərbiyə dərslərində» hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?

Məşq zamanı hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?

A N K E T

(Suallara cavab verdiyinizə görə Sizə öz minnətdarlığımızı bildiririk)

1.	Nə səbəbdən ADBTİA-da təhsil almağı seçmişiniz? (Hansı cavabı seçsəniz həmin kvadrata + işarəsi yazın)
	Fiziki tərbiyə müəllimi olmaq istəyirəm
	Məşqçi olmaq istəyirəm
	Mən dərəcəli idmançıyam, istədim ali savadımda olsun
	Bizim ailə idmançı ailəsi olduğundan məndə bu peşəni davam etdirmək istədim
	Bədən tərbiyəsi və idman sahəsində çalışmaq istəyirəm
	Qəbul zamanı bura ən az bal tələb olunur
	Ordu sıralarında xidmətdən 4 il azad olmaq istədim ki, əvvəlcə ali savad alım
	Mənim üçün fərqi yoxdur hansı ali məktəb, ali savad diplomum olsun
	Valideynlərimin arzusu idi ki, mən ali məktəbdə təhsil alım
	Buranı bitirdikdən sonra, polis sisteminə keçmək istəyirəm
	Başqa cavab:
2.	Seçdiyiniz peşə necə olmalıdır? (Cavabları vacibliyinə görə ardıcılıqla nömrələmək lazımdır)
	Yaxşı əmək haqqı verməlidir
	Cəmiyyətə və insanlara xeyrli olmalıdır
	Yaradıcı olmalıdır
	Ailə və istirahət üçün vaxt qalmalıdır
	İnsanın qabiliyyətinə müvafiq olmalıdır
	Sağlamlığa zərər vurmamalıdır
	Peşə ürəyə yatan olmalıdır, sevinc gətirməlidir
	Dünyanı görməyə və dərk etməyə kömək etməlidir
	Başqa cavab:
3.	Ümumtəhsil orta məktəblərin «Fiziki tərbiyə dərslərində» hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır? (Cavabları vacibliyinə görə ardıcılıqla nömrələmək lazımdır)
	Sağlamlaşdırıcı fiziki hərəkətlərə
	Sağlam həyat tərzinin əsaslarına
	Fiziki qabiliyyətlərin inkişafına
	Qızlar üçün ritmik gimnastikaya, oğlanlar üçün atletik gimnastikaya
	İdman rəqslərinə
	İdman oyunlarına (mini futbol, voleybol, həndbol, basketbol və s.)
	Sadə özünü müdafiə hərəkətlərinə
	Mütəhərrik oyunlar

	Atletika idman növlərinə
	Dərsin təhlükəsizliyinə
	Dərsin inklüziv olmasına
	Dərsin əyləncəli olmasına
	Normativ tələblərin icrasına
	Başqa cavab:
4	Məşq zamanı hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır? (Cavabları vacibliyinə görə ardıcılıqla nömrələmək lazımdır)
	Məşğul olanların fiziki qabiliyyətlərinin inkişafına
	Məşğul olanların texniki və taktiki hazırlıqlarına
	Məşğul olanların mənəvi və iradi keyfiyyətlərinin tərbiyəsinə
	Təhlükəsiz olmağına
	İdman ustalığının artırılmasına
	Təlim tərbiyəyə və intizama
	Nəzəri hazırlığa
	Normativ tələblərin icrasına
	Başqa cavab:

Ancaq peşələrindən asılı olaraq müəllimlər yuxarıda qeyd olunan 4-cü sual və məşqçilərə isə 3-cü sual verilməmişdi.

Tələbələr peşə seçən zaman “Məşqçi olmaq arzusu” ilə ali məktəbə daxil olanlar 37,4% ən çox faiz təşkil edir. 2-ci yerə 19,7% “Fiziki tərbiyə müəllimi olmaq istəyirəm”, 3-cü nəticə isə “Bura ən az bal tələb olunduğa görə” 11% cavabı təşkil edib.

Müəllimlərlə aparılan sorğudada isə məlum olur ki, onlar peşə seçən zaman 25,5% birinci yerdə “Fiziki tərbiyə müəllimi olmaq istəyirəm” cavabını 1-ci yerdə, “Məşqçi olmaq

istəyirdim” cavabı 2-ci yerdə yazıblar. Ancaq bu seçim izah olunandır, onlar əsas seçdikləri peşə üzrədə işləyirlər. Sorğunun nəticələrinə görə “Mən bədən tərbiyəsi və idman sahəsində çalışmaq istəyirdim” 14,6% cavabını 3-cü yerdə qeyd ediblər.

Məşqçilərlə aparılan sorğuda da müəyyən olduğu, ən çox faiz “Mən dərəcəli idmançı idim, istərdim ali savadımda olsun” 45,8% təşkil edib. “Məşqçi olmaq arzusu ilə” ali məktəbə daxil olanlar 37,5% və 16,6% isə “Bizim ailə idmançı ailəsi olduğuna görə” təşkil edib (cədvəl 2.).

Cədvəl 2.

*Nə səbəbdən ADBTİA-da təhsil almağı seçmişiniz?
tələbə, müəllim və məşqçi cavabları*

Cavablar	Tələbə %	Müəllim %	Məşqçi %
Məşqçi olmaq istəyirəm	37.4	18.6	37.5
Fiziki tərbiyə müəllimi olmaq istəyirəm	19.7	25.5	-
Ordu sıralarında xidmətdən 4 ildə ləngimək üçün	9.3	2.3	-
Buranı bitirdikdən sonra, polis sistemində	6.3	4.6	-

keçmək istəyirəm			
Valideynlərimin arzusu idi ki, mən ali məktəbdə təhsil alım	2.0	7.0	-
Qəbul zamanı bura ən az bal tələb olunur	11.0	7.0	-
Mən dərəcəli idmançıyam, istədim ali savadımda olsun	2.7	11.6	45.8
Bədən tərbiyəsi və idman sahəsində çalışmaq istəyirəm	3.5	14.6	-
Bizim ailə idmançı ailəsi olduğundan məndə bu peşəni davam etdirmək istədim	2.0	9.3	16.6
Mənim üçün fərqi yoxdur hansı ali məktəb, ali savad diplomum olsun	4.7	-	-

Tədqiqatda istifadə etdiyimiz anketin növbəti sualı «Seçdiyiniz peşə necə olmalıdır?». Tələbə, müəllim və məşqçi cavablarının qarşılıqlı təhlili göstərir ki, tələbələr üçün seçilən peşənin ən vacib xüsusiyyəti peşə «Yaxşı əmək haqqı verməlidir» 49.4%, 2-ci yerdə «Peşə ürəyə yatan olmalıdır, sevinc gətirməlidir» 12.4% və 3-cü isə «Dünyanı görməyə və dərk etməyə kömək etməlidir» 9.5% cavabları təşkil edir.

Müəllimlər üçün peşənin ən vacib xüsusiyyəti bu «Ailə və istirahətə vaxt qalmalıdır» 39.6% cavabıdır. 2-ci yerdə isə peşə «Yaxşı əmək haqqı verməlidir» 18.6% cavabıdır. Müəllimlə üçün 3-cü vacib cavab «Peşə

ürəyə yatan olmalıdır, sevinc gətirməlidir» 16.3% təşkil edir.

Məşqçilər 3 cavab eyni faiz səs toplayıb. Bunlar: «Yaxşı əmək haqqı verməlidir», «Ailə və istirahət üçün vaxt qalmalıdır» və «Dünyanı görməyə və dərk etməyə kömək etməlidir» cavabları hər biri 16.6% təşkil edir. İki cavab 12.6% təşkil edir. Bunlar: «İnsanın qabiliyyətinə müvafiq olmalıdır» və «Sağlamlığa zərər vurmamalıdır», 3 cavab isə 8.3% səs toplayıb. Bunlar: «Cəmiyyətə və insanlara xeyrli olmalıdır», «Peşə ürəyə yatan olmalıdır, sevinc gətirməlidir» və «Yaradıcı olmalıdır» (cədvəl 3).

Cədvəl 3.

***Seçdiyiniz peşə necə olmalıdır?
tələbə, müəllim və məşqçi cavabları***

Cavablar	Tələbə%	Müəllim%	Məşqçi%
Yaxşı əmək haqqı verməlidir	49.4	18.6	16.6
Cəmiyyətə və insanlara xeyrli olmalıdır	8.8	6.9	8.3
Ailə və istirahət üçün vaxt qalmalıdır	4.0	39.6	16.6
Peşə ürəyə yatan olmalıdır, sevinc gətirməlidir	12.4	16.3	8.3
Dünyanı görməyə və dərk etməyə kömək etməlidir	9.5	-	16.6
İnsanın qabiliyyətinə müvafiq olmalıdır	1.4	6.9	12.6
Sağlamlığa zərər vurmamalıdır	6.1	4.6	12.6

Fiziki və psixoloji rahatlığı təmin etməlidir	-	4.6	-
Yaradıcı olmalıdır	8.3	2.4	8.3

Tədqiqat zamanı ümumtəhsil orta məktəblərin «Fiziki tərbiyə dərslərində hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?» sualına tələbə və müəllim tərəfindən verilən cavabların qarşılıqlı təhlili müəyyən etdiyi, onlar bir-birlərindən fərqlidir. Tələbələrin seçdikləri cavablar ümumi xarakter daşayıb fiziki tərbiyə dərslərində idman növlərinə daha çox yer vermişlər. Buna misal olaraq, İdman oyunlarına 18,6%, Fiziki keyfiyyətlərin inkişafına 16,6%, Atletika növlərinə 13,4% tələbə öz münasibətinə bildirmişdir. Bu onu bildirir ki, tələbələr çox vaxt məktəblərdə fiziki tərbiyə dərslərində rast gəldikləri dərslərin məzmunundan nəticə çıxarırlar.

Son zamanlar ölkədə dövlətin bədən tərbiyəsi və idmana münasibəti, dünya idmanı ilə əlaqəsi, internetə çıxış, xüsusi ədəbiyyatların

olması, məktəb müəllimləri üçün konkursların keçirilməsi və s. fiziki tərbiyə müəllimlərinin öz fəaliyyətlərinə daha ciddi yanaşması və yeni məzmun və metodikalardan istifadə etməyi fiziki tərbiyə dərslərinin keyfiyyətlərinin artmasına səbəb olub. Müəllimlərlə aparılan anket sorğusunun nəticələrində məlum olur ki, onlar

ümumtəhsil orta məktəblərin «Fiziki tərbiyə dərslərində hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?» sualında “İdman rəqslərinə” 25,5%, “Mütəhərrik oyunlara” 23.2% və “Fiziki keyfiyyətlərin inkişafına” 11.6% yer vermişlər. Ümumtəhsil məktəblərində fiziki tərbiyə dərslərinin əsas məqsədi şagirdlərin sağlamlığının qorunması, nəzəri dərslər arasına bərpə olma və hərtərəfli fiziki inkişafdır (cədvəl 4).

Cədvəl 4.

Ümumtəhsil orta məktəblərin «Fiziki tərbiyə dərslərində hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?» sualı

Cavablar	Tələbə %	Müəllim %
İdman oyunlarına	18.6	9.3
Fiziki keyfiyyətlərin inkişafı	16.6	11.6
Atletika növləri	13.4	4.6
Mütəhərrik oyunlar	12.8	23.2
Özünü müdafiə hərəkətləri	-	2.3
İdman rəqslərinə	8.1	25.5
Sağlamlaşdırıcı hərəkətlər	7.4	9.4
Ritmik (atletik) gimnastika	7.0	4.6
Sağlam həyat tərzini	4.8	9.4

Nəhayət, biz sonuncu sualın təhlilinə başlayırıq. Burada əsas iki oponentin rəyi öyrənilmişdir. Bunlar indiki zamanda məşqçi işləyənlər və məşqçi işinə hazırlaşanlar yəni, gələcək məşqçilər. Onlara verilən sualın ayrı-ayrılıqda cavabları əvvəlki bölmədə baxılmış-

dı. Bu fəsilə isə tələbə və məşqçilərin «Məşq zamanı hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır?» sualına cavabların qarşılıqlı təhlilindən məlum olur ki, həm tələbələr və həm də məşqçilər idmançıların fiziki keyfiyyətlərinin inkişafını əsas qeyd edərək müvafiq

20.6% və 41.7% seçim ediblər. İş ondadır ki, sorğunun ikinci cavabında da tələbə və məşqçilər eyni cavaba “Texniki və taktiki hazırlığa” müvafiq olaraq 18.7% və 20.9% seçim ediblər.

Tələbələr 3-cü yerə vacib şərt kimi “İdman ustalığının artırılmasına” 15.9%, məşqçilər isə “Yüksək idman nailiyyətinə” 12.7% göstərmişdilər (cədvəl 5).

Cədvəl 5.

Məşq zamanı hansı fəaliyyətə daha çox diqqət yetirmək lazımdır? sualı

Cavablar	Tələbə %	Məşqçi %
Fiziki keyfiyyətlərin inkişafına	20.6	41.7
Texniki və taktiki hazırlığa	18.7	20.9
İdman ustalığının artırılmasına	15.9	4.1
Yüksək idman nailiyyətinə	13.8	12.7
Sağlamlığa zərər vurmamağa	-	8.2
Mənəvi və iradi keyfiyyətlərin tərbiyəsinə	6.7	12.3
Nəzəri hazırlığa	6.4	-
Normativ tələblərin icrasına	4.8	-
Təlim tərbiyəyə və intizama	2.8	-

Aparılan tədqiqat zamanı aşağıdakı nəticələrə gəlmək olar:

1. Ədəbiyyatların təhlili göstərdiki, hazırda ənənəvi təhsil sistemi təkamül yolu ilə, yeni keyfiyyət dəyişiklikləri aparmaqla tədrisən dəyişdirilir, sosial, şəxsiyyət yönümlü təhsil sisteminə adaptasiya olunur.
2. Tədqiqat zamanı məlum olmuşdur ki, tələbələrin bir hissəsinin təhsil aldıkları müddətdə seçdikləri peşəyə münasibətləri dəyişir. Bir çoxları ali məktəbi bitirdikdən sonra, tamam başqa bir peşəyə yiyələnmək problemi qarşısında dururlar.
3. Tədqiqat zamanı müəyyən olunub ki, peşə seçimi zamanı tələbələrin 65,3% məqsədyönlü seçim edib ADBTİA-da təhsil almağı bildiriblər. Tədqiqatda iştirak edən müəllimlərdən anket sorğusuna görə 84.1% və məşqçilərdən 99.9% məqsədyönlü peşə seçimi ediblər.
4. Anketin cavablarına görə ADBTİA-na 34,7 % isə təsadüf daxil olan tələbələr dir. Qeyd olunan tələbələr ADBTİA-da dərslərin davamiyyətini və müvəffəqiyyətinin aşağı düşməsinin səbəblərindən biridir.

5. Tədqiqat zamanə məlum oldu ki, vacibliyinə görə «Peşə nə verməlidir?» ilk üç sualının cavablarından belə nəticə çıxarmaq olar ki, sorğuda iştirak edənlərin orta qiymətin “Yaxşı əmək haqqı” 28.2, “Ailə və istirahətə vaxt qalmalıdır” 20.1% və “Peşə ürəyə yatan olmalıdır” 12.3% təşkil edib.
6. Fiziki tərbiyə müəllimləri ilə aparılan anketləşdirmənin nəticələri ki, göstərdi ki, dərslərdə əsasən «İdman rəqslərinə» 25.5%, “Mütəhərrik oyunlara” isə 23.2% diqqət yetirməyə daha vacib sayırlar.
7. Məşqçilər ilə aparılan anketləşdirmənin nəticələri göstərdi ki, 41,7% məşq prosesində «İdmanların fiziki hazırlığına» 41.7% və “Texniki taktiki hazırlığa 20.9% cavabını əsas kimi qeyd ediblər.

ƏDƏBİYYAT

1. Ağayev Ə.Ə. *Təlim prosesi: ənənə və müasirlik*. Bakı, 2016, səh 28-45.

2. Qəndilov R.T., Əliyev A.F. *Təhsildə yeni informasiya və kommunikasiya texnologiyaları: problemlər, prioritetlər*. ARTPI-in «Elmi əsərlər»i, Bakı, 2013, s. 59-61.
3. Mehrabov A.O. *Azərbaycan təhsilinin müasir problemləri*. B, 2017, 154-153 səh.
4. Məcidov N.B. *Magistr dissertasiyası: ümumi müddəalar, dissertasiyanın yazılış metodikası, tərtibatı və müdafiə qaydaları*. Bakı, 2021. 43 səh.
5. Məcidov N.B. *Bədən tərbiyəsinin nəzəriyyəsi və metodikası, I hissə Bədən tərbiyəsinin nəzəri əsasları*. dərslik, Bakı,, 2018, s.210.
6. Heydərova M.Z. *Bədən tərbiyəsi və idmanın müasir problemləri*, dərs vəsaiti, Bakı, 2023, 127 s.

АНАЛИЗ ОТНОШЕНИЯ СТУДЕНТОВ СТАРШИХ КУРСОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

Г.И. Курбанов^{1a}, Р.Н. Меджидов^{1b}, Д.М. Аллахвердиев^{1c}

¹*Азербайджанская Государственная Академия Физической Культуры и Спорта*

^a gulagha.gurbanov2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-5889-8680

^b rovshan.macidov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-2529-7272

^c ceyhun.allahverdiyev2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0001-5907-2867

Аннотация. В результате исследования можно узнать отношение студентов к образованию и избранной профессии, а полученные результаты использовать как средство совершенствования образования. В настоящее время формирование системы образования, отвечающей современным тре-

бованиям в области физической культуры и спорта, является одним из актуальных вопросов.

Ключевые слова: студент, учитель, тренер, профессия, исследование, подготовка, анализ, спорт, физическое воспитание.

ANALYSIS OF ATTITUDE TO PROFESSIONAL ACTIVITY SENIOR STUDENTS IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

G.İ. Gurbanov^{1a}, R.N. Macidov^{1b}, J.M. Allahverdiyev^{1c}

¹*Azerbaijan State Academy of Physical Education and Sport*

^a gulagha.gurbanov2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-5889-8680

^b rovshan.macidov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-2529-7272

^c ceyhun.allahverdiyev2021@sport.edu.az, orcid.org/0000-0001-5907-2867

Annotation. As a result of the study, it is possible to find out the attitude of students towards education and their chosen profession, and the results obtained can be used as a means of improving education. At present, the formation of an education system that meets

modern requirements in the field of physical culture and sports is one of the topical issues.

Keywords: student, teacher, coach, profession, research, preparation, analysis, sport, physical education.